

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHELDAM-VOORBURG

Datum 29 november 2005

Onderwerp Raadsvoorstel tot een positief advies aan de minister van OCW inzake de aanwijzing van het Leidschendamse deel van de Duivenvoordecorridor tot rijksbeschermd dorpsgezicht, als onderdeel van het beschermde gezicht Landgoederenzone Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg

Categorie A

DIS Nummer 2005/34564

Portefeuillehouder Houtzager

Behandeld door R. van Hilten 070 300 93 09

Samenvatting De minister van OCW heeft bij monde van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg laten weten het Leidschendamse deel van de Duivenvoordecorridor te willen aanwijzen tot beschermd dorpsgezicht. De raad wordt gevraagd om een advies uit te brengen over deze voorgenomen aanwijzing.

1. Inleiding

Als gevolg van de invoering van de Monumentenwet 1988 heeft in de jaren '90 van de 20ste eeuw een inhaalslag plaatsgevonden op het gebied van de bescherming van architectuur en stedenbouw uit de periode 1850-1940. Dit project, aangestuurd door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ), werd door de provincies en grote steden uitgevoerd onder de noemer "Monumenten Selectie Project" (MSP).

Naast de aanwijzing van gebouwen en complexen tot beschermde monumenten, zijn ook waardevolle stedenbouwkundige en landschappelijke ensembles geïnventariseerd en geselecteerd. Voor onze gemeente heeft dat geleid tot een voorstel om het gebied rondom het Sluiscomplex in Leidschendam voor te dragen, waar u op 24 augustus 2004 een positief oordeel over heeft uitgesproken.

Het te beschermen gebied

Vanuit datzelfde MSP is ook de Landgoederenzone Wassenaar-Voorschoten-Leidschendam-Voorburg door de staatssecretaris van OCW voorgedragen als beschermd dorpsgezicht. Dit gebied aan weerszijden van de strandwallen (Veurseweg, Rijksstraatweg, Buurtweg) strekt zich uit over het grondgebied van de drie gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Bij dit

aanwijzingsvoorstel is een rapport gevoegd (het zogenaamde “groene boekje”) met daarin een redengevende omschrijving en een waardestelling van het gebied. De begrenzing van het te beschermen dorpsgezicht is weergegeven op bijgevoegde kaart van de RDMZ en loopt als volgt: aan de zuidzijde grenst het gebied aan de reeds beschermde stadsgezichten Marlot en Benoordenhout, gelegen in de gemeente Den Haag, waar de karakteristiek eveneens bepaald wordt door villaparken en buitenplaatsen. In het noorden sluit het gebied aan op het beschermd dorpsgezicht Centrum van de gemeente Wassenaar.

Voordat het groene boekje aan u werd toegestuurd, heeft de RDMZ aan de colleges van Burgemeester en Wethouders gevraagd of zij mee willen werken aan de procedure. Ons college heeft daarom al op 25 juni 2002 een principebesluit genomen, waarbij zij voor ons deel van het gezicht een alternatieve begrenzing aan de RDMZ hebben voorgesteld. Daarover later meer.

2. Wettelijk kader

Het aanwijzingsvoorstel is op 5 september 2002 vanuit de RDMZ aan u gezonden, met het verzoek daar binnen zes maanden een advies over te geven, ingevolge artikel 35 van de Monumentenwet 1988. Ter voorbereiding van uw advies is er advies gevraagd aan de Welstand en Monumentencommissie en zijn de burgers om hun mening gevraagd via een informatiebijeenkomst. Naast de betrokken gemeenteraden adviseren tevens Gedeputeerde Staten, de Rijksplanologische Commissie en de Raad voor Cultuur de ministers omtrent de voorgenomen aanwijzing.

Consequenties

Bestemmingsplan

Een wettelijk gevolg van de aanwijzing is, dat de gemeente een beschermend bestemmingsplan dient op te stellen. In tegenstelling tot een “gewoon” rijksmonument, is de bescherming van het gebied geregeld via een zogenaamd beschermend bestemmingsplan, waarin voorschriften zijn opgenomen die de historisch stedenbouwkundige en landschappelijke structuur waarborgen.

Woningwet

Een tweede wettelijk gevolg is, dat vergunningvrije bouwwerken, zoals ingevoerd met de nieuwe Woningwet 2003, niet voorkomen in deze gebieden. Dus ook voor die aanvragen die elders vergunningvrij zijn, dient nu een vergunning te worden aangevraagd. Deze worden licht-vergunningplichtig. Behalve voor sloop, bestaat er geen aparte regeling in het kader van de Monumentenwet 1988.

3. De procedure tot nu toe

Omdat er onvoldoende inzicht was in de consequenties van het voorstel hebben de drie colleges een mandaat gegeven aan de wethouders, die vertegenwoordigd zijn in het Pact van Duivenvoorde, om overleg te voeren met de RDMZ. Lopende dit overleg is de aanwijzingsprocedure aangehouden.

Het bleek al snel dat er met name voor Wassenaar een enorme opgave ontstond door het aanpassen, dat wil zeggen beschermend maken van bijna al haar bestemmingsplannen. Ook de enorme lading aan vergunningen die zou ontstaan doordat niets meer vergunningvrij was, werd als een probleem gezien.

Op 16 oktober 2002 en 19 februari 2003 is overleg gevoerd met de Commissie Wevers (Commissie bescherming en ontwikkeling), die als Rijksplanologische Commissie de minister adviseert over beschermde stads- en dorpsgezichten. Besloten is een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van Rijk, Provincie en de betrokken gemeenten, te laten uitzoeken welke oplossingen er zijn voor de knelpunten. Op 10 december 2003 is als conclusie gepresenteerd dat het niet mogelijk is de aanhouding van bouwaanvragen te doorbreken, zolang er geen door de Provinciaal Planologische Commissie goedgekeurd ontwerp bestemmingsplan voorhanden is. Aan de hand van deze conclusie is de stuurgroep van het Pact van Duivenvoorde 19 februari 2002 in de gelegenheid gesteld de directeur van de RDMZ, de heer F. Asselsberg, haar standpunt duidelijk te maken dat de beschreven waardestelling van de voordracht als zodanig wordt onderschreven, maar dat alleen met een temporisering van de aanwijzing het haalbaar werd binnen een redelijke termijn de bestemmingsplannen te herzien.

Bij schrijven van 14 oktober 2004 heeft de RDMZ, na overleg met de het ministerie van VROM en de VROM-inspectie besloten dat een bestemmingsplan dat inhoudelijk gezien de cultuurhistorische waarden voldoende bescherming biedt, doch ouder is dan 10 jaar, toch aangemerkt kan worden als voldoende beschermend ex art. 36 van de Monumentenwet. Na een extra inhoudelijke toetsing en het akkoord d.d. 8 april 2005 van het ministerie van VROM, dat voor het beschermend maken van een zestal bestemmingsplannen het instrument paraplubestemmingsplan mag worden toegepast, heeft de RDMZ op 20 april 2005 de aanwijzingsprocedure hervat. Gegeven het feit dat de drie betrokken gemeenten, via het Pact van Duivenvoorde gemeenschappelijk optrokken, ook wat betreft de informatieavond, is de RDMZ bij brief van 12 september 2005 akkoord gegaan met het feit dat er uiterlijk in het voorjaar van 2006 een advies door de raden worden uitgebracht.

Informatiebijeenkomst

In het kader van het belangenonderzoek is een Informatieavond gehouden, waar iedereen in de gelegenheid is gesteld zijn bedenkingen mondeling kenbaar te maken. Daarna kon men gedurende vier weken schriftelijk zijn mening kenbaar maken. Hierbij dient te worden opgemerkt dat belanghebbenden in dit stadium geen bezwaar kunnen aantekenen tegen de aanwijzing, dat kan pas nadat de aanwijzing daadwerkelijk is geschied.

De avond, waarbij belanghebbenden zijn geïnformeerd over de waarden van het gebied, de te volgen procedure en de gevolgen van de aanwijzing, is gehouden op 20 september jl. in Raadhuis de Paauw in Wassenaar. Een verslag van deze avond treft u bijgevoegd aan. Schriftelijke reacties zijn niet ontvangen.

Als algemene conclusie van de avond kan worden gesteld dat de aanwezigen uitermate positief staan tegenover de aanwijzing. Het is duidelijk, dat er nog veel mogelijk blijft binnen het beschermde

gezicht, zolang de nieuwe ontwikkelingen maar recht doen aan de aanwezige cultuurhistorische waarden.

Bestemmingsplan/Structuurvisie

De in het groene boekje omschreven waarden zijn de reden geweest waarom de Minister het gebied wil aanwijzen tot beschermd dorpsgezicht. Zoals al eerder is aangegeven, vindt de bescherming zijn beslag via een beschermend bestemmingsplan. Momenteel wordt door de afdeling RWM gewerkt aan een nieuw bestemmingsplan voor de Duivenvoordecorridor. Dit nieuwe bestemmingsplan is een uitvloeisel van de realisatie van de Structuurvisie Duivenvoorde, die in april 2005 door uw raad is vastgesteld.

In het bestemmingsplan zullen voorschriften komen, die leiden tot bescherming van datgene wat het gebied zo uniek maakt. Gebouwen spelen weliswaar een rol, maar de nadruk ligt toch vooral op de landschappelijke samenhang, het karakter en andere bijzondere ruimtelijke kenmerken van het gebied (het zogenaamde coulisselandschap, met zijn afwisseling van bosjes en open weiden). De Structuurvisie is opgezet om een handvat te hebben waarmee de glastuinbouw in het gebied kan worden gesaneerd. De kostendragers zoeken we in het opnieuw bebouwen van locaties, waar vroeger buitenplaatsen hebben gelegen. De invulling van zo'n locatie zal dan ook, volgens de Belvederegedachte, geïnspireerd zijn op de inrichting van de oorspronkelijke buitenplaats.

Advies Welstands en Monumentencommissie

De Welstands en Monumentencommissie heeft positief geadviseerd over de aanwijzing van het gebied, maar dringt wel aan op het maken van een beeldkwaliteitskader, zodat zij de aanvragen binnen het gebied beter kunnen toetsen.

4. Groene boekje

Het aanwijzingsvoorstel met daarin omschreven de waarden van het gebied in tekst en kaart (het "groene boekje") is reeds in september 2002 door de RDMZ aan uw raad toegestuurd. De waardering voor het gebied luidt als volgt:

"Het te beschermen dorpsgezicht landgoederenzone Wassenaar-Voorschoten-Leidschendam is een visueel en functioneel samenhangend ensemble van 18de- en 19de-eeuwse landgoederen en buitenplaatsen, parken en tuinen, historische boerderijen en weidegronden, en vroeg 20ste eeuwse villaparken met bijbehorende wijk- en groenvoorzieningen.

Het gebied draagt een voor ons land zeldzaam warande-achtig karakter, gekenmerkt door een duidelijk herkenbare en goed bewaard gebleven historische en landschappelijke continuïteit. Het gebied is van groot historisch-geografisch, cultuurhistorisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang."

De omschrijving van de karakteristieken concentreert zich met name op het Wassenaarse deel. Voor ons gebied geldt de volgende aanmerkingen:

- Allereerst zou aan de RDMZ moeten worden gevraagd de waarden van het Leidschendamse deel beter te omschrijven. Deze worden nu nauwelijks genoemd. De waarde-omschrijving is van belang, omdat zij een vertaling in het bestemmingsplan moeten krijgen. Zo staat Noordhey nog genoemd als buitenplaats, maar helaas zijn er geen visuele restanten meer van over. De RDMZ zou wel kunnen aangeven waar ooit buitenplaatsen gelegen hebben en wat daarvan nog herkenbaar is, zoals bij Oostbosch en Haagwijk.
- Ten tweede de begrenzing. De RDMZ heeft op haar kaart aangegeven dat de omgrenzing vanaf het spoor langs Schakenbos loopt tot aan de Veursestraatweg en dan vanaf de Veursestraatweg langs de gemeentegrens weer richting spoorbaan. Het college van B&W heeft in juni 2002 een alternatieve grens vastgesteld, waarbij de grens de perceelsgrenzen volgt vanaf het spoor langs Schakenbos tot aan de Vliet en vanaf de Vliet langs de gemeentegrenzen naar de spoorbaan terug. Het college heeft in haar vergadering van 29 november 2005 echter besloten toch in te stemmen met de voorgestelde grens van het ministerie en haar eerdere alternatieve begrenzing te laten vallen.

U wordt geadviseerd in te stemmen met de grens zoals door de RDMZ voorgedragen.

5. Cultuurfonds

Op 14 oktober 2005 heeft in Den Haag de ondertekening plaatsgevonden van het samenwerkingsverband (van het Nationaal Restauratiefonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Provincie) dat heeft geleid tot het oprichten van het Provinciaal Cultuurfonds. Het Cultuurfonds verschaft laagrentende leningen voor restauraties van gemeentelijke en provinciale monumenten, maar ook voor beeldbepalende panden gelegen binnen een beschermd gezicht. Voor sommige inwoners van het beschermd gezicht kan dus ook voordeel gehaald worden uit de aanwijzing van het beschermd gezicht.

6. Communicatie

In het kader van de communicatie is er dus een Informatiebijeenkomst gehouden voor belanghebbenden, waarvan u het verslag bijgaand aantreft. Via internet, de gemeenterubriek en per brief is deze avond aan de belanghebbenden bekend gemaakt.

7. Conclusie

U wordt geadviseerd:

- een positief advies uit te brengen aan de minister van OCW inzake de aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht Landgoederenzone Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg, het gebied liggend binnen de Duivenvoordecorridor te Leidschendam;
- en de RDMZ te verzoeken de tekst van het groene boekje aan te passen.

Het college van Leidschendam-Voorburg,

A. Thijssen
secretaris

mr. M.A.P. van Haersma Buma
burgemeester

Bijlage(n)

nr.	datum	onderwerp
1.		Het groene boekje met daarin de kaart van de RDMZ met de omgrenzing
2.		Verslag van de informatieavond

1.